

Науковий вісник Львівського національного університету
ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького.
Серія: Сільськогосподарські науки

Scientific Messenger of Lviv National University
of Veterinary Medicine and Biotechnologies.
Series: Agricultural sciences

ISSN 2519–2698 print
ISSN 2707-5834 online

doi: 10.32718/nvlvet-a9815
<https://nvlvet.com.ua/index.php/agriculture>

UDC 636.74

Organization of rationed feeding and feeding of dogs

Y. I. Pivtorak, I. Y. Semchuk✉, O. S. Naumyk

Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies, Lviv, Ukraine

Article info

Received 17.02.2023
Received in revised form
17.03.2023
Accepted 18.03.2023

Stepan Gzhytskyi National
University of Veterinary Medicine
and Biotechnologies Lviv,
Pekarska Str., 50, Lviv,
79010, Ukraine.
Tel.: +38-098-430-40-42
E-mail: semchuk.iryyna@gmail.com

Pivtorak, Y. I., Semchuk, I. Y., & Naumyk, O. S. (2023). Organization of rationed feeding and feeding of dogs. Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Agricultural sciences, 25(98), 87–91. doi: 10.32718/nvlvet-a9815

In today's conditions, the issues of feeding, maintenance, upbringing, training, and prevention of infectious diseases were and are relevant in dog breeding. Many primarily foreign scientists conduct research in this field of science. However, scientists in Ukraine do not pay enough attention to the study and improvement of the technology for feeding and keeping dogs in kennels of departmental institutions, mainly where dogs are used to help people and serve. A dog is a man's best friend, reliable assistant, and faithful companion. Even in ancient times, a person tamed a dog and adapted it to perform various tasks. People use sled dogs to move over challenging terrain and transport various cargo. Guard dogs protect herds of livestock, protect them from predators, and protect critical economic facilities and human housing. Service dogs successfully serve on the border, help to detain criminals, search for drugs and explosive devices, perform the duties of signalmen and paramedics, rescue drowning people, and search for victims in the rubble after an earthquake and swept away by snow avalanches in the mountains. Hunting dogs of all breeds help hunters search for and catch wild animals or birds, making hunting interesting and exciting. The article assesses the technique of feeding dogs in the "Home of Rescued Animals" BF conditions. The reported data shows that the number and breed composition of dogs has been gradually increasing over the past year, and by the beginning of 2023, it will be 84 dogs. The basis of the diet for dogs is the food of animal origin (offal, meat, milk, and dairy products, animal fat), plant origin (oat groats, barley, millet, vegetables), sea fish or seafood, mineral additives (bone meal, table salt), vitamin preparations (Tetravit, Catozal). In the conditions of the BF "Home of Rescued Animals", dogs are fed twice a day – in the morning and the evening, approximately 1.5 hours before the walk and 30–60 minutes after the walk. Feeding dogs depends on the daily routine—drinking all dogs without restrictions. The blood test results prove that all physiological processes in the animal's body commonly occur without deviations. In current conditions, the basis of a dog's health, longevity, and good physical condition is a complete and balanced diet. The type of feeding should meet the needs of the dog's body and differ depending on the stage of the life cycle (young growth period, sexually mature dog, animal in the aging period) and the characteristics of physiological development (lack of various physical activities, increased physical activity, pregnancy and feeding puppies, etc.).

Key words: feeding technique, diet, dogs, maintenance, meat, cereals, fish, vitamin supplements, blood parameters.

Організація нормованої годівлі та живлення собак

Я. І. Півторак, І. Я. Семчук✉, О. С. Наумюк

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, м. Львів, Україна

В умовах сьогодення питання годівлі, утримання, виховання, дресури, профілактики інфекційних хвороб були і є досить актуальними в галузі собаківництва. Дуже велика кількість особливо зарубіжних учених, які займаються проведеннями досліджень у даній галузі науки. Але в Україні вчені, на нашу думку, децю недостатньо приділяють увагу вивченню і поліпшенню технології годівлі та утримання собак у розплідниках відомчих установ, а особливо, де використовуються собаки для допомоги людям і слу-

жби. У статті наведена оцінка техніки годівлі собак, що перебувають в умовах приватного сектору. Основу раціону для собак становлять корми тваринного походження (субпродукти, м'ясо, молоко та молочні продукти, жир тваринний), рослинного походження (крупна вівсяна, ячмінна, пшоно, овочі), морська риба або морепродукти, мінеральні добавки (кісткове борошно, сіль кухонна), вітамінні препарати (тетравіт, катозал). В умовах приватних домівок собаки харчуються двічі на добу – вранці та увечері, приблизно за 1,5 години до виконання прогулянки і через 30–60 хвилин після прогулянки. Годівля собак залежить від розпорядку доби. Напування усіх собак без обмежень. Результати дослідження крові доводять, що всі фізіологічні процеси в організмі тварин відбуваються нормально, без відхилень. У сучасних умовах основою здоров'я та довголіття, а ще доброї фізичної форми собаки є повноцінна, а також збалансована годівля. Тип годівлі повинен відповідати потребам організму собаки та відрізнятися залежно від стадії життєвого циклу (період росту молодняка, статево доросла собака, тварина у період старіння) та особливостей фізіологічного розвитку (відсутність різної фізичної активності, підвищені фізичні навантаження, вагітність та годівля цуценят і інше).

Ключові слова: техніка годівлі, раціон, собаки, утримання, м'ясо, крупа, риба, вітамінні добавки, показники крові.

Вступ

Годівля натуральними кормами має ряд переваг та недоліків. Основною перевагою є вміст поживних речовин у натуральних продуктах. А до недоліків можна зарахувати трудомісткість щодо витрат часу та складність точно збалансувати раціони собак (Protopopova, 2016; Sobol, 2020; Varkholiak et al., 2021).

Кормові раціони для собак потрібно складати з великої кількості різноманітних продуктів які будуть більш привабливими і смачнішими для собак, тому що такі раціони будуть добре поїдатися тваринами і відповідно викликати нормальну секрецію перетравних залоз, тоді поживні речовини краще засвоюються. З метою заощадження як продуктів харчування, так і коштів для людини у раціон собак можна вводити відходи м'ясної, рибної, молочної та харчової промисловості, які при поєднанні з іншими кормовими засобами здатні забезпечувати повноцінну та нормовану годівлю собак (Haiduk, 2017; Stybel et al., 2021; Guttyj et al., 2021; 2022; Mylostyvyi et al., 2022; Said et al., 2022).

Уже досить багато років собака живе поряд з людиною та виконує дуже багато функцій у її житті, це робоча, спортивна, охоронна, він поводитися або просто хороший друг. Собаки дуже швидко та легко пристосовуються до будь-яких умов, вони є дуже витривалими та терплячими, проте потребують правильного догляду та повноцінного харчування (Schmidt & Koch, 2000). Собака є розумною і безстрашною твариною з досить міцними щелепами. Вони також дуже зосереджені (Buchkovska & Yevstafieva, 2020).

Вони відповідальні, хоробрі та ідеальні для дресирування і навчання, що найкраще розпочинати у ранньому віці (Demchuk et al., 2005). Найціннішими якостями собаки є сильний тип нервової діяльності, слухняність, уважність, вірність і невідкупність, а також є ще такі якості, як сміливість, бойовий інстинкт і навіть інколи злобність. Ці якості роблять собаку дуже цінною для людини, а особливо, наприклад, добре пристосованою до виконання різних охоронних, захисних і супроводжуючих завдань (Marshall-Pescini et al., 2016; Tsvihun et al., 2020).

Як відомо, у собак добре розвинутий нюх, вони швидко вловлюють слід і спокійно йдуть по ньому,

при цьому ніс опускається майже до самої землі, це робить їх також придатними і для проведення пошукової та іншої роботи (Burlaka et al., 2004; Callaway, 2007; Burlaka & Horalskyi, 2013).

Мета дослідження

Тому враховуючи усе наведене вище, метою наших досліджень стала оцінка нормованої та повноцінної годівлі, а також і утримання собак в умовах приватних дворів.

Матеріал і методи досліджень

Матеріалом досліджень були собаки породи німецька вівчарка, звіт про процеси, що використовуються під час годівлі, роздавання кормів, утримання, напування.

Використали зоотехнічні, біохімічні аналітичні та розрахункові методи досліджень за загальноприйнятими методиками.

Результати та їх обговорення

При підборі кормів в раціон можна користуватися шкалою заміни:

1 г м'яса замінюється 0,75 г серця, 1,5 г легень, 1,5 г потрохів, 2 г кишок, 0,5 г м'ясо-кісткового або рибного борошна, 0,75 г сухої риби, 1,5 г цільного молока, 0,75 г жирного сиру, 3 г перегону, 1,5 г нежирного сиру; 1 г вівсяної крупи замінюється 1,5 г хліба, 3 г картоплі, 1 г житніх сухарів.

Показниками для контролю раціонів собак можуть служити приблизні норми вмісту в них усіх необхідних поживних речовин (табл. 1), а також вгодованість і зміни живої маси собаки.

Годівля, при якій дорослі собаки не змінюють своєї маси і вгодованості, у них відповідно не спостерігається порушень апетиту, репродуктивної здатності і здоров'я, вважається правильною.

Одним із основних правил годівлі є дотримання режиму годівлі собак: час і кількість годувань тварин на добу, розділення корму протягом доби та ін.

Таблиця 1

Норми вмісту поживних речовин в раціонах собак (на 100 г корму)

Поживні речовини	Сухий раціон (води 8–10 %)	Вологий раціон (води 70–75 %)
Енергія, кДж	1400–1530	350–450
Блок, г	20–22	4,5–9,0
Жир, г	5–10	0,5–2,5
Легкозасвоювані вуглеводи, г	макс. 65	5–20
Клітковина, мг	2–8	0,6–1,2
Кальцій, мг	1000	300
Фосфор, мг	800	240
Вітамін А, ІЕ	500	150
Вітамін Д, ІЕ	50	15
Вітаміни групи В, мг	1,95	0,58

Правильний режим може забезпечити добру перетравність корму і засвоєння всіх поживних речовин раціону і добрий фізичний стан собак.

Практикою встановлені такі середні норми згодування кормів на добу стосовно службового собаки з масою тіла 25–30 кг, при середньому робочому навантаженні та утриманні в неутепленому приміщенні: м'яса – 400 г, крупи – 400 г, овочів і зелені 300 г, хліба – 200 г, жиру тваринного – 20 г, солі кухонної – 15 г.

Таблиця 2

Примірна потреба собак у кормах

Назва кормів	Кількість, г
м'ясо 2 категорії	300–500
суб. продукти	400–600
риба	200–500
молоко, молочна сироватка	200–500
жир тваринний	15–25
жир риб'ячий	15–25
крупа ячмінна	300–600
крупа вівсяна	300–600
пшоно	300–600
морква, картопля, буряк, зелень	200
кісткове борошно	15–25
сіль кухонна	15–25
вітамінні препарати	1 мл на 10 кг живої ваги

Собаці дають в раціоні стільки корму, скільки вимагається за фізіологічною нормою. Потреба собак в загальній кількості корму при годуванні раціонами різної консистенції неоднакова. Собаці при годуванні сухим раціоном з вологістю 8–10 % вимагається 15–40 г, при годуванні вологим раціоном з умістом 70–75 % води 30–60 г на 1 кг ваги тіла. Добовий об'єм корму залежить від віку, величини, функціональної діяльності собаки, а також від поживних, смакових і фізіологічних властивостей кормових продуктів, які входять до раціону.

Годувати собак слід у чітко визначений час, що необхідно для утворення умовного рефлексу на час.

Раціон для собак в умовах приватного сектору розраховують згідно з нормами, а також при цьому обов'язково потрібно враховувати всі навантаження на собаку. У таблиці 2 наведені корми, які становлять основу раціону для наших собак в умовах приватних дворів.

Як ми бачимо з даної таблиці, основу раціону для собак становлять корми тваринного походження (м'ясо, субпродукти, молоко та молочні продукти, жир), а також корми рослинного походження (крупи ячмінна, вівсяна, пшоно та овочі) і морська риба або морепродукти, мінеральні добавки та вітамінні препарати. Варто також зазначити, що при нестачі м'яса його можна замінювати субпродуктами або морепродуктами.

Таблиця 3

Раціон для собак живою вагою 30 кг

Назва корму	Кількість корму, г	Енергія Мдж	Перетравний протеїн, г	Жир, г	Клітковина, г	Са, г	Р, г	Каротин, мг
Потреба		6900	135	39,2	24	79,2	66,0	3000
серце	250	910	38	8	-	1,8	26,3	1125
легені	200	770	29	7,0	-	2,1	9,8	700
молоко	300	260	9	9,6	-	14,8	5,8	300
крупа вівсяна	200	2888	23,8	11,6	3,4	8,4	4,6	1088
буряк столовий	60	112	0,9	-	0,9	2,3	3,2	-
морква	60	74	0,8	0,1	1	3,8	4,2	420
картопля	100	346	2	0,2	2	1,4	5,8	-
рибні субпродукти	200	960	29,4	14,4	-	5,4	4	100
риб'ячий жир	15	420	-	15	-	1	1,2	600
кісткове борошно	15	225	5,1	2,1	-	32	20	-
сіль кухонна	15							
вітамінні препарати	5 мг							
всього	1870	6965	138	68	7,3	73	113,7	4333
± до норми		+65	+3	+28,8	-16,7	-6,2	47,7	1333

З вищеописаних кормів собакам можна готувати м'ясні або ж риби супи. Молочні продукти потрібно згодовувати окремо, не більше ніж два рази на добу. У таблиці 3 ми навели раціон годівлі для собак.

Як видно з даної таблиці, основу раціону складають корми тваринного походження (м'ясні та риби субпродукти), а також корми рослинного походження (крупа вівсяна, морква, буряк, картопля) та добавки і вітамінні препарати.

Аналізуючи даний раціон, бачимо, що у раціоні для собак не вистачає клітковини (-16,7 г) та Са

(-6,2 г). Всі інші показники в даному раціоні – у межах допустимих норм. Сумарна даванка корму складала 1870 грам.

Результати проведених досліджень показників крові свідчать про те, що всі фізіологічні процеси в організмі собак проходять нормально, без будь яких відхилень.

Тому ці дані свідчить про те, що годівля собак в умовах приватних дворів відбувається згідно з нормами і повністю забезпечують фізіологічні потреби цих собак.

Таблиця 4

Показники крові собак (n = 4)

Показники	Фізіологічна норма	Фактичний вміст
гемоглобін, г/л	120–180	168,1 ± 3,7
еритроцити, Т/л	5,5–8,5	6,2 ± 0,32
тромбоцити, Т/л	200–500	425 ± 18,1
лейкоцити, Г/л	6–15	8,7 ± 0,42
ШОЕ, мм/г	0–4	2,7 ± 0,43
глюкоза, моль/л	3,5–5,5	4,4 ± 0,21
заг. білок, г/л	54–80	75,1 ± 0,37
Са, моль/л	2,24–2,95	2,38 ± 0,9
Р, моль/л	1,45–1,94	1,49 ± 0,09

Висновки

Основою раціону для собак, які проживають в умовах приватного сектору є корми тваринного походження: м'ясо та м'ясні або риби субпродукти, молоко та продукти молочної переробки, жир тваринний, а також обов'язково корми рослинного походження та мінеральні добавки і вітамінні препарати. Харчування собак відбувається двічі на добу – вранці й увечері приблизно через 30–60 хвилин після прогулянки або дресировання. Напування собак відбувається без обмежень, у їхніх вольєрах постійно стоїть миска із чистою водою. Результати, що отримані після дослідження крові, свідчать про те, що всі фізіологічні процеси в організмах собак відбуваються без відхилень.

Відомості про конфлікт інтересів. Автори стверджують про відсутність конфлікту інтересів щодо викладу та результатів досліджень.

References

Buchkovska, V. I., & Yevstafiieva, Yu. M. (2020). Do istorii vykorystannia sobak u viiskovii spravi. Filosoфsko-sotsiolohichni ta psykhologo-pedahohichni problemy pidhotovky osobystosti do vykonannia zavdan v osoblyvykh umovakh: materialy naukovopraktychnoi konferentsii, m. Kyiv, 5 lystopada 2020 r. Kyiv: Natsionalnyi universytet oborony Ukrainy imeni Ivana Cherniakhovskoho, 49–50 (in Ukrainian).
 Burlaka, V. A., & Horalskyi, L. P. (2013). Kinolohiia: utrymanna, hodivlia, dresyruvannia sobak: pidruchnyk; za zah. red. V. A. Burlaky. Zhytomyr: ZhNAEU (in Ukrainian).

Burlaka, V. A., Pavliuk, N. V., & Stepanenko, V. M. (2004). Kinolohiia: utrymanna ta hodivlia sobak, navchalnyi posibnyk. Zh.: Volyn (in Ukrainian).
 Callaway, E. (2007). Dogs help sniff out genes. *Nature*, 449(7162), 514. DOI: 10.1038/449514b.
 Demchuk, M. V., Rudenko, V. P., & Staiennyi, O. V. (2005). Zakhvoriuvanist sobak v umovakh plemynnykh rozplidnykiv. *Naukovyi visnyk Lvivskoi natsionalnoi akademii veterynarnoi medytsyny imeni S. Z. Hzytskoho*. Lviv, 7(3(26)), 28–32 (in Ukrainian).
 Gutyj, B. V., Said, W. S., Kutsan, O. T., Kukhtyn, M. D., Kushnir, I. M., Makhurin, H., Kovalchuk, I. I., Yaremko, O. V., Magrelo, N. V., Sus, H. V., Vus, U. M., Sobolta, A. H., & Leskiv, Kh. Ya. (2021). Fenbenzyl and fenbendazole impact on the dog's liver protein synthesizing function during experimental infestation with the pathogen toxocariasis. *Ukrainian Journal of Ecology*, 11(3), 124–129. DOI: 10.15421/2021_152.
 Gutyj, B. V., Varkholiak, I. S., Mahrelo, N. V., Vysotskyi, A. O. (2022). The influence of bendamine on indicators of the biochemical profile of the blood of dogs with heart failure. *Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects. Proceedings of the 16th International scientific and practical conference*. MDPC Publishing. Berlin, Germany, 22–27.
 Haiduk, S. V. (2017). Osnovy dresyruvannia, hihiieny ta hodivli sluzhbovykh sobak: navchalnyi posibnyk. Kyiv (in Ukrainian).
 Marshall-Pescini, S., Frazzi, C., & Valsecchi, P. (2016). The effect of training and breed group on problem-solving behaviours in dogs. *Anim Cogn*, 19(3), 571–579. DOI: 10.1007/s10071-016-0960-y.
 Mylostyvyi, R., Belozor, M., Skliarov, P., Lieshchova, M., & Gutyj, B. (2022). Treatment of the most frequent cases of grass awn migration in dogs with ultra-

- sound. *Applied Veterinary Research*, 1(3), e2022017. DOI: 10.31893/avr.2022017.
- Protopopova, A. (2016). Effects of sheltering on physiology, immune function, behavior, and the welfare of dogs. *Physiol Behav*, 159, 95–103. DOI: 10.1016/j.physbeh.2016.03.020.
- Said, W. S., Gutyj, B. V., Kushnir, I. M., Hunchak, V. M., Hunchak, A. V., Khalak, V. I., Kushnir, V. I., Martyshuk, T. V., Leskiv, Kh. Ya., Guta, Z. A. (2022). Morphological parameters of dogs' blood, with experimental infestation with toxocariasis and “fenbenzyl”. *Colloquium-journal*, 18(141), 11–17. DOI: 10.24412/2520-6990-2022-18141-10-16.
- Schmidt, M., & Koch, W. (2000). *Poradnik podstawowego szkolenia psow*. Warszawa : Wydawnictwo Delta WZ.
- Sobol, O. M. (2020). Vykorystannia riznykh typiv hodivli sobak u zviazku z yikh rozmirom ta porodnoiu nalezhnistiu. Suchasni vyklyky i aktualni problemy nauky, osvity ta vyrobnytstva: mizhhaluzevi dysputy : zb. nauk. pr.: materialy V mizh nar. nauk.-prakt. internet-konf. m. Kyiv, 3 chervnia 2020 r. Kyiv, 301–306 (in Ukrainian).
- Stybel, V., Gutyj, B., Gufriy, D., Slivinska, L., Kushnir, I., Kushnir, V., Prijma, O., Said, W., & Guta, Z. (2021). The effect of fenbenzyl and fenbendazole on the morphological parameters of the blood of dogs, with experimental infestation with the pathogen *Toxocariasis*. *Scientific Messenger of LNU of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Veterinary Sciences*, 23(104), 148–155. DOI: 10.32718/nvlvet10424.
- Tsvihun, A. T., Buchkovska, V. I., & Yevstafieva, Yu. M. (2020). Do istorii kinolohii. *Naukovi dopovidi NUBiP Ukrainy*, 2(84). DOI: 10.31548/dopovidi2020.02.016.
- Varkholiak, I. S., Gutyj, B. V., Gufriy, D. F., Sachuk, R. M., Mylostyvyi, R. V., Radzykhovskiy, M. L., Sedilo, H. M., & Izboldina, O. O. (2021). The effect of the drug “Bendamine” on the clinical and morphological parameters of dogs in heart failure. *Ukrainian Journal of Veterinary and Agricultural Sciences*, 4(3), 76–83. DOI: 10.32718/ujvas4-3.13.